

Δ Ι Π Λ Ω Μ Α Τ Ι Κ Η

Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Β	Σ	Σ	Λ
Ι	Τ	Τ	Η
Β	Α	Ο	Θ
Λ	Τ	Ν	Η
Ι	Ρ	Π	Κ
Ο	Ι	Ο	Α
Θ	Κ	Α	Ι
Η	Α	Μ	Γ
Κ	Λ	Ο	Ν
Η	Δ	Η	Ω
	Ι	Θ	Σ
	Π	Α	Η
	Λ	Ι	
	Α	Ο	

Ν Τ Ρ Ι Ζ Ο Υ Ι Ν Ω

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΝΤΩΝΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Δ Ι Π Λ Ω Μ Α Τ Ι Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Φ Ε Β Ρ Ο Υ Α Ρ Ι Ο Σ 2 0 0 5

Ν Τ Ρ Ι Ζ Ο Υ Ι Ν Ω

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Α Ν Τ Ο Ν Α Σ Α Ρ Ι Σ Τ Ε Ι Δ Η Σ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη διπλωματική εργασία με τίτλο « **Βιβλιοθήκη στα Τρίκαλα δίπλα στον ποταμό Ληθαίο – Γνώση και Λήθη**» η έρευνα κινήθηκε με βάση δύο αφετηρίες:

1. της δημιουργίας μιας βιβλιοθήκης που σαν κοινωνική ανάγκη να πληρεί τις προϋποθέσεις που ορίζει η σύγχρονη εποχή και πόλη και
2. τους όρους με τους οποίους η νέα δραστηριότητα εντάσσεται στο συγκεκριμένο κομμάτι του αστικού ιστού και στην πόλη γενικότερα, καταλαμβάνοντας τη θέση του κτιρίου των φυλακών (το οποίο μεταφέρεται εκτός πόλης) και «συνομιλώντας» με τον ποταμό Ληθαίο.

Η κάθε αφετηρία εμπεριέχει μέσα της το δίπολο του προβληματισμού πώς αφ' ενός μία νέα –με το ύφος και τη δομή της – κοινωνική δραστηριότητα και αφ' ετέρου μια κτιριακή μορφή, διαταράσσει ισορροπίες, δημιουργεί νέες καταστάσεις και έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει –μορφοποιήσει το δημόσιο χώρο στον οποίο εντάσσεται (σε παραποτάμια ημιαστική ζώνη της πόλης).

Η επιλογή της θέσης δίπλα στο ποτάμι (στο πάρκο του Αγίου Κων/νου όπου σήμερα βρίσκονται το διατηρητέο κτίριο του Τζαμιού, οι φυλακές της πόλης, η εκκλησία του Αγίου Κων/νου και ένα σχολείο) και σε μικρή απόσταση από το κέντρο της πόλης, φανερώνουν σε πρώτη φάση τη διάθεση που υπήρξε να δημιουργηθεί ένας νέος πόλος στον αστικό ιστό σε πολεοδομικό επίπεδο και να αποκατασταθεί το πάρκο, που χάνει τη δυναμική του λόγω της ύπαρξης των φυλακών.

Το **concept** που οδήγησε στο σχεδιασμό στηρίζεται στην προσωπική ερμηνεία του δίπολου **Λήθης –Γνώσης**, καθώς επίσης στην ερμηνεία της βιβλιοθήκης σαν χρήση. Πράγματι, η βιβλιοθήκη πέρα από την **ελευθερία** που προσφέρει μέσα από τη διαδικασία της γνώσης, ίσως προσδίδει από μόνη της έναν **καταναγκασμό**. Αυτή η σχέση ελευθερίας και καταναγκασμού έγινε προσπάθεια να ερμηνευτεί

συνθετικά. Δύο ψηλοί παράλληλοι συμπαγείς όγκοι διατρέχουν το οικόπεδο, ανάμεσά τους «τρέχει» μια διαδρομή πεζών που τους ακολουθεί και τους ξεπερνά, ενώ στα 8.00m τους τέμνει ένας άλλος κτιριακός όγκος σχήματος Γ. Η Γνώση διατρυπά την Αμάθεια, η ελευθερία σχηματίζεται ως διάτρηση κάποιου άλλου σχηματοποιημένου χώρου.

Η πρόκληση του να επιτευχθούν όλα τα παραπάνω, καθώς επίσης και η επιθυμία να «ανοίξει» αυτό το κομμάτι του αστικού ιστού που σήμερα είναι «σφραγιστό» λόγω των φυλακών, άρθρωσαν το λεξιλόγιο της πρότασης αφ' ενός στο «έξω» -τις βασικές αρχές οργάνωσης του δημόσιου χώρου, αλλά κυρίως στο «έσω» -του κτιρίου ως δομή κτιριολογική με προαπαιτούμενες χρήσεις, μα και ως μορφή η οποία αλληλεπιδρά με το «έξω».

Το κτίριο έρχεται να παίξει με τη μορφή του το ρυθμιστή της νέας κατάστασης. Το κτίριο δεν υπάρχει χωρίς το περιβάλλον που έχει διαμορφώσει και το περιβάλλον διαμορφώνεται και μορφοποιείται απ' αυτό.

ABSTRACT

The research of the project: “**Library in the town of Trikala near the river of Letheos – Knowledge and Lethe**” the search was based on two starting –points:

1. the construction of a library which, being a social need, will fulfill the requirements set by the contemporary times and the town itself, and
2. the conditions under which the new activity is placed among this particular area of urban tissue and the town in general, taking the place of the prison building (which is transferred out of city) and “discussing” with the river of Letheos.

Each starting –point includes the speculation of how, on the one hand, a new –in style and framework –social activity and on the other hand a building form, may affect balance, create new circumstances and have the possibility to put into shape the public space that it’ s placed into (semi –urban zone situated by the river).

The choice of the place by the river (in the Saint Constantine’s park where there are located the scheduled building of the mosque, the prison of the town, the church of Saint Constantine and a school) and in proximity from the center of the town, reveals first of all the spirit for the creation of a new pole in the urban tissue, on town planning level and to restore the park, which loses its dynamic because of the prison’s existence.

The **concept** that led to this designing is based on a personal explanation of the dipolar **Knowledge –Lethe**, as well as to the rendering of the library as a useful public element. Actually, a library, beyond the **freedom** that it offers by the process of knowledge, it maybe lends by itself to **coercion**. This relationship between freedom and coercion was tried to be translated synthetically. Two high parallel compact volumes run across the ground. Between

them “runs” a pedestrianized street that follows the volumes and it overruns them, while at 8.00m high the two buildings are intersected by another built volume. The knowledge bores the Ignorance the Freedom is shaped as drilling of another shaped space.

The challenge to meet successfully all these parameters, as well as the desire to “open” this area of urban tissue that is “sealed” today because of the prison’s existence, dictated this proposal, on the one hand for the “outside” plan, the basic points for the lay, out of the public space but especially for the “inside” plan of the building, as a structure with prerequisite uses and also as a shape that interacts with the “outside”.

The building with its shape enters to interplay as the regulator of the new situation. The building does not exist without the environment that it has created and the environment is being formed by the building.

Πλάνο πόλης – περιγραφή της σχέσης πόλη – ποτάμι

Κατά μήκος της πόλης των Τρικάλων αναπτύσσεται ο ποταμός Ληθαίος. Το ποτάμι είναι για τα Τρίκαλα καθοριστικό στοιχείο της ανάπτυξής τους. Δεν υπάρχει μόνον ως γραμμή στο τοπίο, αλλά η παρουσία του και η θέση του στη ζωή της πόλης σήμερα, το καθιστά ιδιαίτερο στοιχείο της. Ο Ληθαίος αποτελεί ρυθμιστή της εξέλιξης της πόλης και διαγράφεται στο χάρτη ως υλοποιημένη γραμμή που τη διαπερνά. Το σημαντικό όμως είναι πως το ποτάμι δε λειτουργεί σαν όριο που διαιρεί την πόλη στα δύο, αλλά σαν συνδετικός κρίκος των εκατέρωθεν πλευρών.

Φυσικό –χτισμένο περιβάλλον

Παρατηρώντας διαδοχικές εγκάρσιες τομές στο ποτάμι που επεκτείνονται προς την πόλη, διαπιστώνει κανείς πως τα κτίρια άλλοτε πλησιάζουν πολύ κοντά και άλλοτε απομακρύνονται (πάντα μεσολαβεί δρόμος ή ζώνη πρασίνου) με αποτέλεσμα να δημιουργούνται διαφορετικές ποιότητες χώρων. Οι ποιότητες αυτές ορίζονται αρχικά από τη διαφορετική σχέση κενού και πλήρους. Τα κτίρια για παράδειγμα στις **κεντρικές συνοικίες**, εκεί όπου ο αστικός ιστός είναι συνεχόμενος, είναι ψηλά και πλησιάζουν κοντά στο ποτάμι, ενώ όσο απομακρυνόμαστε προς τις **περιφερειακές συνοικίες** ο αστικός ιστός είναι πιο χαλαρός, τα κτίρια είναι πιο χαμηλά, πιο απομακρυσμένα και ενίοτε μεσολαβούν υπαίθριοι χώροι διαμορφωμένοι ή αδιαμόρφωτοι. Στο **κεντρικό τμήμα**, το κτισμένο περιβάλλον υποχωρεί, ενώ το ποτάμι συνδιαλέγεται με υπαίθριους διαμορφωμένους χώρους. Καθοριστικό ρόλο στην ποιότητα των γειτνιασέων παίζουν τα χαρακτηριστικά του ποταμού (πλάτος –βάθος) συγκρινόμενα πάντα με τη μορφή (ανοιχτός –κλειστός χώρος, ύψη –απόσταση) και τη λειτουργία (χρήσεις χώρων) του αστικού ιστού, που φτάνει μέχρι το ποτάμι.

Συνδέσεις

Οι συνδέσεις των δύο τμημάτων πόλης γίνονται με πεζογέφυρες και αυτοκινητογέφυρες, οι οποίες διατηρούν την ενότητα του αστικού ιστού και εξασφαλίζουν τη συνέχειά του. Οι γέφυρες της πόλης θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως **σημειακές επαφές** των δύο διαφορετικών επιπέδων. Οι προσβάσεις, τα σημεία σύνδεσης των δύο πλευρών εκατέρωθεν του ποταμού, αποτελούν όρια –ορίζουν και οριοθετούν περιοχές, σηματοδοτούν την είσοδο στην πόλη. Η γέφυρα αποτελεί ένα στοιχείο επικοινωνίας, παραγωγής χώρων, καταστάσεων και σχέσεων. Είναι το στοιχείο εκείνο που φέρνει σ' επαφή τον άνθρωπο και το κτισμένο περιβάλλον με το νερό, διατηρώντας όμως πάντα τη διαφορά των δύο επιπέδων. Δημιουργείται έτσι μια σχέση οπτική και όχι ουσιαστική.

Όσο πλησιάζουμε προς το κέντρο τα σημεία σύνδεσης πυκνώνουν, ενώ όσο απομακρυνόμαστε οι συνδέσεις είναι λιγότερες. Οι συνδέσεις στο κεντρικό τμήμα είναι πυκνές, εντάσσονται στη διαμόρφωση των πλατειών που βρίσκονται εκατέρωθεν του ποταμού, με αποτέλεσμα να μην είναι σημειακές, αλλά να συγκροτούν κατά κάποιο τρόπο μια ενότητα μαζί με τους υπαίθριους χώρους. Μ' αυτή τη λογική συνθέτουν μια ενιαία εικόνα στο κεντρικό τμήμα.

3 ιδιαίτερα σημεία

Υπάρχουν τρεις περιοχές των Τρικάλων όπου η πόλη απομακρύνεται από το ποτάμι και μεταξύ τους μεσολαβούν χώροι πρασίνου. Οι περιοχές αυτές είναι : η περιφερειακή συνοικία Κουτσομίλια, το κέντρο της πόλης και η περιοχή του Αγίου Κωνσταντίνου (ημιαστικός χαρακτήρας) στην οποία εντάσσεται και το επιλεγμένο οικόπεδο.

Zoom στην περιοχή Αγίου Κωνσταντίνου –Ανάλυση περιοχής

Η κοίτη του ποταμού βρίσκεται αρκετά χαμηλότερα από το επίπεδο της γύρω περιοχής. Το μέτωπο της πόλης υποχωρεί. Ανάμεσα στη γραμμή του μετώπου και τη γραμμή του ποταμού (και στις δύο πλευρές) ορίζεται ένας εν δυνάμει μεταβατικός χώρος, που όμως δεν λειτουργεί ως τέτοιος. Ανήκει αποκλειστικά στο επίπεδο της πόλης, δεν επικοινωνεί καθόλου με το

επίπεδο του ποταμού. Οι χώροι αυτοί που βρίσκονται εκατέρωθεν του Ληθαίου, διαμορφώνονται ως χώροι πρασίνου ενώ συνδέονται με μια αρκετά στενή σε πλάτος και κακής κατασκευής πεζογέφυρα. Από τη μια πλευρά υπάρχει το πάρκο της γειτονιάς και στη συνέχεια ο αστικός ιστός που είναι συνεχόμενος ενώ οι όγκοι φτάνουν σε μεγάλα ύψη, μέχρι και έξι ορόφους. Η αίσθηση του ύψους τους επιτείνεται από το γεγονός ότι η ζώνη πρασίνου του πάρκου δίπλα στο ποτάμι είναι επιμήκης και στενή με σαφή όρια ως προς το κτισμένο μέτωπο και ασαφή ως προς το ποτάμι. Μάλιστα το πράσινο δε λειτουργεί ως στοιχείο οργάνωσης του χώρου αλλά εγκλωβίζεται, ολίγον υπερυψωμένο σε παρτέρια.

Στην απέναντι πλευρά, βρίσκονται ένα σχολείο, οι φυλακές της πόλης, η εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου και το Κουρσούμ Τζαμί, με ένα μικρότερο κτίσμα της ίδιας εποχής. Πλην του σχολείου, τα υπόλοιπα κτίρια βρίσκονται κοντά στον οδικό άξονα (σημαντικός οδικός υπερτοπικός άξονας). Το πεζοδρόμιο είναι το μοναδικό στοιχείο που μεσολαβεί ανάμεσα στο δρόμο και το πάρκο. Η περιοχή είναι υπό διαμόρφωση σ' αυτή την πλευρά και ο αστικός ιστός πιο χαλαρός.

Το Τζαμί, σε συνδυασμό με το μικρό όγκο στην πίσω πλευρά του, έχει πολύ ισχυρή παρουσία στην περιοχή και λειτουργεί εδώ και λίγο καιρό ως εκθεσιακός χώρος. Επιβλητικός όγκος –τοπόσημο –σημείο αναφοράς –συνδέεται με την είσοδο στην πόλη από την Καρδίτσα.

Μεταξύ του Τζαμιού και του ποταμού βρίσκεται το σχολείο και ο υπαίθριος χώρος του. Το τζαμί και ο χώρος γύρω του που λειτουργεί ως πλατεία δεν έχει επαφή με το ποτάμι.

Η παρουσία των φυλακών σαν χρήση αλλά και σαν όγκος δημιουργεί αμηχανία στο χώρο, διασπά τη λειτουργία του πάρκου, απομονώνει το Τζαμί από την πόλη, αφαιρεί τις προϋποθέσεις χώρου δημόσιας ζωής από ένα μεγάλο κομμάτι πρασίνου, το οποίο λειτουργεί σαν εξωραϊστικό στοιχείο. Οι φυλακές δημιουργούν την «πίσω αυλή» της πόλης, κρύβουν με τον όγκο τους τα σκουπίδια, τα άτακτα παρκαρισμένα αυτοκίνητα των εργαζομένων και...το ποτάμι.

Η λειτουργία της εκκλησίας, αρκετά στριμωγμένη, έχει δεδομένη χρήση και η εκτόνωσή της οδηγεί στο δρόμο.

Η κίνηση στον άξονα της πεζογέφυρας διαπερνά το πάρκο χωρίς να το αγγίζει, ενώ η παραποτάμια κίνηση δεν αντιλαμβάνεται καν την ύπαρξη του πάρκου και είναι διαμορφωμένη μόνο μέχρι την πεζογέφυρα.

Οικόπεδο –Θέση

Η επιλογή του συγκεκριμένου οικοπέδου έγινε με την προϋπόθεση ότι οι φυλακές θα απομακρυνθούν από το χώρο αυτό, αφού ήδη κατασκευάζεται νέο κτίριο φυλακών εκτός πόλης. Όπως αναφέρθηκε, το ποτάμι ονομάζεται Ληθαιός, δηλαδή παίρνει το όνομά του από τη **ΛΗΘΗ**. Απ' την άλλη, το κτίριο της βιβλιοθήκης, που ήταν επιθυμία μου να σχεδιάσω, σχετίζεται απόλυτα με τη λέξη **ΓΝΩΣΗ**. Η Λήθη και η γνώση είναι δύο λέξεις που αντιτίθενται και ενέτειναν την επιθυμία μου να βρίσκεται το οικόπεδο δίπλα στο ποτάμι, ώστε να προσπαθήσω να τις συσχετίσω.

Λειτουργία –Βιβλιοθήκη

Θα μπορούσε να ρωτήσει κανείς για ποιο λόγο έγινε η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος, τη στιγμή που στα Τρίκαλα υπάρχει ήδη μία δημοτική βιβλιοθήκη. Η απάντηση βρίσκεται στη λειτουργία που οφείλει να έχει μια βιβλιοθήκη, δηλαδή τις χρήσεις που πρέπει να στεγάζει με βάση τα σύγχρονα δεδομένα και πρότυπα. Έτσι, μια επαρχιακή βιβλιοθήκη, για να θεωρείται πλήρης, πρέπει να περιλαμβάνει:

1. αναγνωστήριο με βιβλιοστάσια (μπορούν και ανεξάρτητα)
2. χώρο για ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπολογιστών
3. χώρο για περιοδικά
4. παιδική βιβλιοθήκη
5. μαγαζί για φωτοτυπίες
6. γραμματεία δανεισμού βιβλίων
7. γραφεία προσωπικού
8. χώρο εκθέσεων (προαιρετικά)
9. βιβλιοπωλείο –α
10. αμφιθέατρο για διαλέξεις, προβολές ή παρουσιάσεις βιβλίων
11. χώρο μεταφραστών σε άμεση σχέση με το αμφιθέατρο
12. χώρο συγκεντρώσεων
13. καφέ –κυλικείο

Η βιβλιοθήκη των Τρικάλων δεν πληρεί αυτές τις προϋποθέσεις (περιέχει μόνο χώρο αναγνωστήριων με βιβλιοστάσια, μία μικρή αίθουσα ως παιδική βιβλιοθήκη και γραμματεία) και βρίσκεται ενταγμένη σε πολύ πυκνό αστικό ιστό με αποτέλεσμα η παρουσία της να μη γίνεται εύκολα αντιληπτή.

Θεωρήθηκε λοιπόν απαραίτητη η δημιουργία ενός νέου κτιρίου βιβλιοθήκης, στην οποία θα μεταφερθούν οι τόμοι της παλιάς και το οποίο θα πληρεί τις προϋποθέσεις που ορίζει η σύγχρονη εποχή.

Σχέση βιβλιοθήκης –πόλης –περιβάλλοντος φυσικού χώρου

Πέρα από το πολύ ενδιαφέρον ζήτημα της αρχιτεκτονικής μορφής που θα αναλυθεί παρακάτω, ένα θέμα που τίθεται είναι το πολεοδομικό. Αφορά το χαρακτήρα της σχέσης μεταξύ βιβλιοθήκης, πόλης και περιβάλλοντος φυσικού χώρου. Το βαθμό ανεξαρτησίας ή εξάρτησης της μιας δομής από την άλλη, τη συμπληρωματικότητα ή το ενδεχόμενο ασυμβίβαστο μεταξύ λειτουργιών.

Στη συγκεκριμένη προσέγγιση θεωρήθηκε απαραίτητο να δημιουργηθεί μία σχέση εξάρτησης των δομών βιβλιοθήκη –πόλη, ώστε να γίνει σαφής και ξεκάθαρη η δημιουργία νέου χώρου μέσα στο χώρο, που συμβαίνει με την απομάκρυνση των φυλακών και την πρόταση για δημιουργία κτιρίου κοινωφελούς χρήσης στον ίδιο ακριβώς χώρο.

Όσον αφορά τη σχέση της βιβλιοθήκης με τον περιβάλλοντα φυσικό χώρο, θεωρήθηκε σημαντικό να υπάρξει μια συνδιαλλαγή, χωρίς όμως η μία δομή να υπονομεύει ή να μειώνει την άλλη. Έτσι, ενώ το κτίριο της βιβλιοθήκης ξεπερνά το σαφές όριο της γραμμής που χωρίζει το οικόπεδο από το ποτάμι και συνδιαλέγεται μαζί του, το όριο αυτό που λειτουργεί ως ορόσημο των Τρικάλων δε χάνει στο ελάχιστο τη δυναμική του και το ποτάμι υπάρχει μέσα σ' αυτόν το χώρο ισότιμα με το επίπεδο της πόλης.

Σχετικά με τη σχέση της βιβλιοθήκης με τα διπλανά κτίρια και κυρίως με το Κουρσούμ Τζαμί, αποφασίστηκε από συνθετικής πλευράς να μην επιδιωχθεί κανένας μορφολογικός συσχετισμός. Προτείνεται μόνο η δημιουργία εκθεσιακού χώρου στην πλευρά του κτιρίου που αντικρίζει το Τζαμί έτσι ώστε να υπάρχει μία οπτική επαφή και ένας διάλογος συγγενών χρήσεων, που θα μπορούσαν μερικές φορές να συντονιστούν.

Η συνδιαλλαγή που προτείνεται μεταξύ του οικοπέδου της βιβλιοθήκης και των γειτονικών του οικοπέδων περιορίζεται κυρίως σε εξωτερικές παρεμβάσεις σε επίπεδο αρχιτεκτονικής τοπίου, που στοχεύει στην ενοποίηση του πάρκου.

Αρχιτεκτονική Μορφή

Η βιβλιοθήκη σαν χρήση, πέρα από την ελευθερία που αναμφισβήτητα προσφέρει μέσα από τη διαδικασία της γνώσης, ίσως προσδίδει από μόνη της έναν καταναγκασμό. Αυτή τη σχέση ελευθερίας και καταναγκασμού προσπάθησα να ερμηνεύσω συνθετικά. Δύο ψηλοί, παράλληλοι, συμπαγείς όγκοι (παράλληλοι και με το κτίριο των φυλακών) διατρέχουν το οικόπεδο. Ανάμεσά τους «τρέχει» μια διαδρομή που τους ακολουθεί και τους ξεπερνά, ενώ στο ύψος των 8.00m τους «τρυπάει» ένας άλλος όγκος σχήματος Γ. Ο όγκος αυτός είναι στο μεγαλύτερο μέρος του διάτρητος λόγω των γυάλινων όψεων, ενώ στεγάζει τον κυρίως χώρο της βιβλιοθήκης και τον εκθεσιακό χώρο. Η Γνώση διατρυπά -γονιμοποιεί την Αμάθεια, η ελευθερία σχηματίζεται ως διάτρηση κάποιου άλλου σχηματοποιημένου χώρου.

Προθέσεις –Τρόποι επίτευξης

Μία από τις προθέσεις μου ήταν να δημιουργηθεί στο χώρο μια αντίθεση μ' αυτό που επικρατεί σήμερα. Το οικόπεδο να λειτουργήσει σαν **ΠΕΡΑΣΜΑ**, ώστε να γίνει αντιληπτό ότι δημιουργείται νέος χώρος για χρήση, μέσα στον υπάρχοντα αστικό ιστό. Το πέρασμα θα γινόταν απόλυτα αντιληπτό, με έντονη δυναμική, αν ήταν δυνατόν να κόψει τις φυλακές στη μέση και να περάσει από το εσωτερικό τους. Τα δύο ψηλά κτίρια που εμπεριέχουν αυτό το πέρασμα ίσως βοηθούν σ' αυτόν τον παραλληλισμό. Μάλιστα η θέση του περάσματος είναι ακριβώς στην ευθεία που κατά μήκος τις φυλακές στα δύο και ήταν η αφετηρία για την γενικότερη τοποθέτηση του συγκροτήματος στο οικόπεδο. Η διαδρομή είναι ένας πεζόδρομος πλάτους 5.00m που ξεκινά μέσα από την πόλη, γίνεται στοά καθώς διατρέχει το κτίριο και στη συνέχεια καταλήγει ξανά στην πόλη με τη μετατροπή της σε πεζογέφυρα. Ενοποιεί έτσι τις δύο διαφορετικές πλευρές της πόλης που τις τέμνει ο Ληθαίος, λειτουργώντας σαν σύνδεσμος. (Η παλιά πεζογέφυρα καταργείται). Επίσης, ένα δάσος από λεπτές μεταλλικές κολώνες υψώνεται σε ύψος 8.00m μέσα στο οικόπεδο, εμποδίζοντας τη διέλευση των πεζών ανάμεσά

τους και δίνοντας έτσι έμφαση στο γραμμικό πέρασμα. Το δάσος των κολώνων λειτουργεί επίσης ως στοιχείο μνήμης. Οι κολώνες επαναλαμβάνονται και κάτω από την αίθουσα της βιβλιοθήκης, όπου πρακτικά λειτουργούν ως φορείς που συγκρατούν το κτίριο.

Μία δεύτερη πρόθεση ήταν ο συνδυασμός στο οικόπεδο της **ΣΤΑΣΗΣ** με την **ΚΙΝΗΣΗ**. Εκτός από το βασικό πέρασμα, έχουν χαραχθεί και άλλες διαδρομές –πορείες που συνδέουν το οικόπεδο και το κτίριο με την πόλη. Οι πορείες αυτές χαράχθηκαν με βάση τους πιθανούς προορισμούς ή τις πιθανές κινήσεις που θεωρώ ότι οι κάτοικοι της πόλης θα επέλεγαν. Εκτός από τις διαδρομές που διέρχονται μέσα από το πάρκο, έχει γίνει και μία μελέτη του πάρκου με καθίσματα –παγκάκια που φέρουν φωτισμό τη νύχτα, καθώς και μία οργάνωση πρασίνου σε μεγάλη έκταση. Οι παρεμβάσεις αυτές που συνδυάζουν στάση και κίνηση κάνουν το χώρο να λειτουργεί τόσο ως **πέρασμα** όσο και σαν «**καθιστικό της πόλης**». Η πρόταση λοιπόν που αποτελεί τμήμα του δημόσιου χώρου της πόλης, έχει διπλό χαρακτήρα : **ΚΤΙΡΙΟ ΠΕΡΑΣΜΑ + ΚΤΙΡΙΟ ΔΟΧΕΙΟ** , με την αυλή –πλατεία να διαμορφώνεται ως ανοιχτός χώρος υποδοχής και ενοποίησης του κτιριακού συγκροτήματος με τον ευρύτερο ανοιχτό χώρο κυκλοφορίας της πόλης. Ταυτόχρονα, ο υπαίθριος χώρος παραμένει προστατευμένος, γιατί κλείνει περιμετρικά με τοίχος ύψους 4.00m που έχει μεγάλα ανοίγματα στα σημεία από τα οποία ξεκινούν ή καταλήγουν οι προτεινόμενες διαδρομές. Το τοίχος αυτό λειτουργεί από μόνο του και ως υπέργεια διαδρομή, θυμίζοντας ίσως την κίνηση και επιτήρηση του σκοπού στις φυλακές.

Η προσπάθεια για ενοποίηση με την πόλη γίνεται πιο έντονη με τη μετατροπή του προαυλίου της φυλακής σε έναν χώρο που υποδέχεται την πόλη με ένα πολυμορφικό σύστημα που λειτουργεί στο χώρο του ισογείου : υαλοπίνακες που μπορούν να μένουν κλειστοί ή να ανεβαίνουν και να κρύβονται στον τοίχο εναλλάσσουν την αίσθηση ανοιχτού –κλειστού για το κτίριο και παράγουν χώρους διαφόρων μεγεθών.

Μία άλλη αρκετά σημαντική πρόθεση ήταν ο συσχετισμός των δύο αντίθετων εννοιών της ΛΗΘΗΣ και της ΓΝΩΣΗΣ, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως. Στην προκαταρκτική έρευνα για το θέμα εντόπισα μία φράση του Gaston Bachelard, ο οποίος λέει ότι: «η ΓΝΩΣΗ πρέπει να συνοδεύεται από μια ισότιμη ΛΗΘΗ της γνώσης». Αυτό το μετέφρασα ως εξής: ενώ η βιβλιοθήκη προσπαθεί να κρατήσει κάτι στατικό, ο Ληθαίος, με τη ροή του νερού, το ανατρέπει. Έτσι, μέσα από μία κυκλική νερού που δημιούργησα, προσπάθησα να συσχετίσω αυτές τις δύο αντιφατικές λέξεις. Δημιουργούνται **κανάλια νερού** που με έναν υπόγειο μηχανισμό το αντλούν από το ποτάμι, τα κανάλια γίνονται στοιχεία του πάρκου, ενώ

συγκεντρώνουν το νερό στο χώρο κάτω από τη βιβλιοθήκη, που λειτουργεί σαν **δεξαμενή**. Στη συνέχεια, το νερό που έχει συγκεντρωθεί καταλήγει και πάλι στο ποτάμι, καθώς το αδειάζει ένας καταρράκτης, όπως η διαδικασία της Λήθης με τη Γνώση επαναλαμβάνεται σαν **φαύλος κύκλος**.

Επίσης, σ' αυτή τη δεξαμενή καταλήγει και το νερό που κατακυλά σε ορισμένα σημεία εσωτερικά των όψεων της βιβλιοθήκης, δημιουργώντας «**υδάτινες κουρτίνες**» που προκαλούν έναν ζωντανό ήχο. Θεωρήθηκε απαραίτητο σε ένα τόσο μεγάλο κτίριο να υπάρχει κάποιος συνεχής ήχος. Είναι σύνηθες οι χώροι των βιβλιοθηκών γενικότερα να παραμένουν κενοί από ήχους, λόγω της ιδιαιτερότητάς τους. Η λύση των καταρρακτών επιλέχθηκε ώστε ο ήχος της ροής του νερού να «γεμίζει» τον κενό από ήχους χώρο, δημιουργώντας ένα φυσικό φαινόμενο στο εσωτερικό της βιβλιοθήκης, που όχι μόνο δεν είναι ενοχλητικός για τον αναγνώστη, αλλά θεωρήθηκε ικανός να τον καθηλώσει περισσότερο στη διαδικασία της ανάγνωσης.

Τρόπος προστασίας του χώρου της Βιβλιοθήκης από πιθανή υγρασία

Τόσο η θέση του οικοπέδου δίπλα στο ποτάμι όσο και η παρουσία νερού εντός του κτιρίου θέτουν ένα ζήτημα που πρέπει να απαντηθεί, αυτό της αποφυγής προβλημάτων υγρασίας. Θα πρέπει η θερμοκρασία και η υγρασία του χώρου να διατηρούνται σε κανονικές τιμές (18-22°C θερμοκρασία και περίπου 40% υγρασία).

Καταρχήν θα πρέπει να δοθεί έμφαση στο θέμα της στεγάνωσης του δώματος. Συνιστάται η προσθήκη θερμομόνωσης στο δώμα με υλικά φραγμάτων υδρατμών. Επιπλέον, με βάση τα σύγχρονα πρότυπα δημιουργίας –διαμόρφωσης βιβλιοθηκών προτείνεται να γίνει μελέτη για την εγκατάσταση ειδικού συστήματος ελέγχου θερμοκρασίας / υγρασίας που θα εξασφαλίζει τη διατήρηση του υλικού (βιβλία). Η ικανότητα ελέγχου του κλιματιστικού συστήματος θα έχει ως αποτέλεσμα τη διατήρηση των επιθυμητών συνθηκών στον κλιματιζόμενο χώρο, ανεξάρτητα από τις μεταβολές των παραμέτρων που τις επηρεάζουν. Οι παράμετροι αυτοί είναι:

- η εξωτερική θερμοκρασία και υγρασία
- η ηλιακή ακτινοβολία
- το πλήθος των ατόμων που βρίσκονται στο χώρο

- το πλήθος, είδος και μέγεθος των μηχανημάτων και συστημάτων φωτισμού που βρίσκονται στο χώρο
- το μέγεθος του κλιματιζόμενου χώρου και το είδος των δομικών στοιχείων.

Η μεταβολή των παραμέτρων αυτών στη διάρκεια της ημέρας μπορεί αν είναι προβλέψιμη σε κάποιο βαθμό. Η πρόβλεψη των παραμέτρων θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν για τη διαστασιολόγηση των συστημάτων κλιματισμού (η διαστασιολόγηση γίνεται με τις λεγόμενες συνθήκες σχεδιασμού, οι οποίες συνήθως αναφέρονται στις πιθανότερες ακραίες συνθήκες).

Ο κλιματισμός με **διανομή κλιματισμένου αέρα** αποτελεί το πιο πλήρες και πιο ελεγχόμενο σύστημα κλιματισμού. Για την υλοποίηση αυτού του συστήματος ελέγχου απαιτείται ένα **αισθητήριο θερμοκρασίας** το οποίο τοποθετείται σε κατάλληλο σημείο στο χώρο. Ο έλεγχος της υγρασίας επιτυγχάνεται μέσω του υγραντήρα της κλιματιστικής μονάδας. Ο **υγραντήρας** ψεκάζει ποσότητα νερού στο διερχόμενο αέρα, με αποτέλεσμα την αυξομείωση της υγρασίας του.

Στην περίπτωση που χρειαστεί αφύγρανση, τότε αυτή επιτυγχάνεται κυρίως με ψύξη σε θερμοκρασία κάτω του σημείου δρόσου του αέρα. Επομένως για τον πλήρη έλεγχο της υγρασίας, η κλιματιστική μονάδα θα πρέπει να λειτουργεί με δύο ανεξάρτητα στοιχεία, ένα θερμικό και ένα ψυκτικό, αυξάνοντας έτσι το κόστος της επένδυσης.

Οι όψεις της βιβλιοθήκης

Οι βασικές όψεις του κτιριακού τμήματος που στεγάζει τη βιβλιοθήκη είναι διαφανείς – χρησιμοποιήθηκε ως υλικό το γυαλί. Έτσι, κατά τη διάρκεια της ημέρας δημιουργείται ένα αποτέλεσμα ορατού –κρυφού στον περαστικό ενώ αυτός κινείται, που προκαλούν οι αντανακλάσεις του φωτός στο τζάμι. Ο παλμός αυτής της όψης ανανεώνει συνεχώς την εικόνα του κτιρίου τη μέρα, τόσο λόγω του διαφορετικού φιλτραρίσματος του φωτός από τα τζάμια (ανάλογα με την ώρα), όσο και της διαρκής κίνησης των ανθρώπων στον εσωτερικό χώρο, διατηρώντας μια αίσθηση μυστηρίου και πρόσκλησης.

Με τη δύση του ήλιου, η εικόνα αντιστρέφεται και γίνεται πλέον διαφανής. Ο φωτισμός του κτιρίου εξαφανίζει τις επιφάνειες των αντανακλάσεων που προκαλεί το φυσικό φως και αποκαλύπτει πλήρως το εσωτερικό του κτιρίου (αντίθεση με τον τυφλό όγκο των φυλακών).

Ατομικά Αναγνωστήρια

Ανάμεσα στο επίπεδο της δεξαμενής νερού που βρίσκεται στο ισόγειο και στο επίπεδο της βιβλιοθήκης στον 2^ο όροφο, υπάρχει ένα ενδιάμεσο επίπεδο, που ορίζεται από τα τέσσερα ατομικά αναγνωστήρια. Πρόκειται για τέσσερις ανεξάρτητους κύβους –χώρους για απομονωμένη ανάγνωση, που στηρίζονται στις ίδιες κολώνες που συγκρατούν το κτίριο και επικοινωνούν με το χώρο του αναγνωστήριου με τέσσερις ανεξάρτητες σκάλες. Η λειτουργία αυτή, που θεωρείται απαραίτητη σε μια βιβλιοθήκη, συσχετίζεται με τους χώρους απομόνωσης μιας φυλακής, δίνοντας έμφαση στο στοιχείο του εξαναγκασμού που μια βιβλιοθήκη προσδίδει από μόνη της στον εαυτό της με τη φυλάκιση στη γνώση.

Εσωτερικό Αίθριο

Το τμήμα του κτιρίου που τέμνει τους δύο γραμμικούς όγκους και βρίσκεται ανάμεσά τους, λειτουργεί σαν εσωτερικό αίθριο. **Ενοποιεί** τους δύο παράλληλους όγκους και παίρνει φυσικό φως από τη **διάφανη οροφή**, διαχέοντάς το στους εσωτερικούς χώρους. Τα εσωτερικά κενά στο χώρο του αίθριου διευκολύνουν τη διάχυση του φυσικού φωτός στους χώρους και δημιουργούν **οπτική επικοινωνία** ανάμεσα στα δύο γραμμικά κτίρια. Το κενό του αίθριου επιτρέπει την οπτική επαφή ενός τμήματος της διαδρομής του ισόγειου με τον 2^ο όροφο. Το κενό διασχίζουν **γέφυρες ενοποίησης**.

Κτιριολογικό πρόγραμμα –Εμβαδομέτρηση χώρων

Ισόγειο -1^{ος} όροφος

- **Χώρος Εισόδου:** 351.5τ.μ (226.8τ.μ κύριος χώρος κινήσεων, 124.7τ.μ δευτερεύον χώρος κινήσεων)
- **Παιδική βιβλιοθήκη:** 231.75τ.μ (107.75τ.μ στο ισόγειο και 124τ.μ στον 1^ο όροφο)
- **Αμφιθέατρο:** 134τ.μ
- **Τουαλέτες αμφιθεάτρου:** 16τ.μ
- **Χώρος μεταφραστών:** 20.25τ.μ
- **Ατομικά αναγνωστήρια:** (9.36 χ 4)τ.μ =37.44τ.μ
- **Βιβλιοπωλεία:** 395.4τ.μ (240.4τ.μ στο ισόγειο και 155τ.μ στον 1^ο όροφο)
- **Φωτοτυπείο:** 50τ.μ
- **Καφέ:** 113.5τ.μ (54.5 στο ισόγειο και 59τ.μ στον 1^ο όροφο)

2^{ος} όροφος

- **Χώρος κινήσεων:** 416τ.μ
- **Είσοδος βιβλιοθήκης –έλεγχος –γραμματεία:** 99.86τ.μ
- **Αναγνωστήριο –βιβλιοστάσια:** 800τ.μ (+55τ.μ μπαλκόνι)

- **Χώρος περιοδικών:** 182τ.μ
- **Χώρος ηλεκτρονικών υπολογιστών:** 152.5τ.μ
- **Χώρος παροδικών εκθέσεων:** 457τ.μ
- **Γραφεία προσωπικού:** 220τ.μ
- **Τουαλέτες για το κοινό:** 49.5τ.μ

3^{ος} όροφος

- **Χώρος κινήσεων:** 321τ.μ
- **Καφέ –Εστιατόριο:** 305τ.μ
- **Γραφεία:** 220τ.μ
- **Χώρος ηλεκτρονικών υπολογιστών:**152.5τ.μ
- **Τουαλέτες κοινού:** 49.5τ.μ
- **Μπαλκόνι θέασης 1:** 981τ.μ
- **Μπαλκόνι θέασης 2:** 475.25τ.μ

